



Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2014. december 18.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelme — 2988/95/EK, Euratom rendelet — 4. cikk — Az Unió általános költségvetése — 1605/2002/EK, Euratom rendelet — Az 53b. cikk (2) bekezdése — 2004/904/EK határozat — A 2005–2010. közötti időszakra létrehozott Európai Menekültügyi Alap — A 25. cikk (2) bekezdése — A támogatás szabálytalanság esetén való visszafizetésére vonatkozó kötelezettség jogalapja”

A C-599/13. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Raad van State (Hollandia) a Bírósághoz 2013. november 22-én érkezett, 2013. november 20-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Somalische Vereniging Amsterdam en Omgeving (Somvao)**

és

a **Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, A. Ó Caoimh, C. Toader (előadó), E. Jarašiūnas és C. G. Fernlund bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a holland kormány képviseletében M. Bulterman, M. Noort és J. Langer, meghatalmazotti minőségben,
- az észt kormány képviseletében N. Grünberg, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében D. Maidani, B.-R. Killmann és G. Wils, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: holland.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, 1995. december 18-i 2988/95/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL L 312., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 1. kötet, 340. o.) 4. cikkének, a 2006. december 13-i 1995/2006/EK, Euratom tanácsi rendelettel (HL L 390., 1. o.) módosított, az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. június 25-i 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL L 248., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 74. o.; a továbbiakban: 1605/2002 rendelet) 53b. cikke (2) bekezdése bevezető fordulatának és c) pontjának, valamint a 2005–2010. közötti időszakra az Európai Menekültügyi Alap létrehozásáról szóló, 2004. december 2-i 2004/904/EK tanácsi határozat (HL L 381., 52. o.; a továbbiakban: 2004/904 tanácsi határozat) 25. cikke (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az amszterdami (Hollandia) székhelyű Somalische Vereniging Amsterdam en Omgeving (az amszterdami és környékbeli szomáliak egyesülete, a továbbiakban: Somvao) egyesület és a Staatsecretaris van Veiligheid en Justitie (védelmi és igazságügy államtitkár, a továbbiakban: Staatssecretaris) között ez utóbbi azon határozata tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amely az említett Európai Menekültügyi Alapból ezen egyesületnek nyújtott támogatás összegét csökkentette, és egy részének visszafizetését rendelte el.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 4253/88/EGK rendelet

- 3 Az 1993. július 20-i 2082/93/EGK tanácsi rendelettel (HL L 193., 20. o.) módosított, a 2052/88/EGK rendeletnek a különböző strukturális alapok műveleteinek egymás között, valamint az Európai Beruházási Bank és az egyéb meglévő pénzügyi eszközök műveleteivel történő összehangolása tekintetében történő végrehajtására vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló, 1988. december 19-i 4253/88/EGK tanácsi rendelet (HL L 374., 1. o.; a továbbiakban 4253/88 rendelet) 23. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„(1) A köz- és magántámogatók projektjei sikerének biztosítása érdekében a tagállamok a projektek végrehajtása során megteszik a szükséges intézkedéseket a következők érdekében:

- a Közösség által finanszírozott projektek helyes végrehajtásának rendszeres ellenőrzése,
- a szabálytalanságok megelőzése és üldözése;
- a szabálytalanságból vagy gondatlanságból származó veszteség visszakövetelése. A tagállam másodlagosan felelős a jogalap nélküli kifizetések visszafizetéséért, kivéve ha a tagállam és/vagy a közvetítő és/vagy a támogató bizonyítja, hogy a szabálytalanság vagy gondatlanság nem nekik felróhatóan következett be. Kerettámogatás esetén a közvetítő a tagállam és a Bizottság beleegyezésével bankgaranciát vagy a veszteség fedezésére alkalmas bármilyen más biztosítékot vehet igénybe.

[...]

A 2988/95 rendelet

- 4 A 2988/95 rendelet harmadik, negyedik és ötödik preambulumbekzdése a következésképpen szól:

„mivel [...] a decentralizált [pénzügyi] igazgatásra és az ellenörző rendszerekre vonatkozó részletek a vonatkozó közösségi politikák alapján különböző részletes rendelkezések tárgyát képezik; mivel ugyanakkor a Közösségek pénzügyi érdekeire nézve hátrányos jogszabályokat minden területen fel kell számolni [helyesen: a Közösségek pénzügyi érdekeire nézve hátrányos cselekményekkel szemben minden területen fel kell lépni];

mivel a Közösségek pénzügyi érdekei ellen irányuló csalásokkal szembeni küzdelem eredményessé tétele érdekében a közösségi politikák által érintett összes területen egységes jogi keretet kell meghatározni;

mivel a szabálytalan magatartásról, és az ahhoz kapcsolódó közigazgatási intézkedésekről és szankciókról a jelen rendelettel összhangban az ágazati szabályok rendelkeznek”.

- 5 E rendelet 1. cikke pontosítja:

„(1) Az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelme céljából a közösségi joggal kapcsolatos szabálytalanságok esetére egy keretszabályozás kialakítására kerül sor az egységes ellenörzések, a közigazgatási intézkedések, továbbá szankciók tekintetében.

(2) Szabálytalanság a közösségi jog valamely rendelkezésének egy gazdasági szereplő általi, annak cselekménye vagy mulasztása útján történő megsértése, amelynek eredményeként a Közösségek általános költségvetése vagy a Közösségek által kezelt költségvetések kárt szenvednek vagy szenvednének, akár közvetlenül a Közösségek nevében beszedett saját forrásokból származó bevétel csökkenése vagy kiesése révén, akár indokolatlan kiadási tételek miatt.”

- 6 A 2988/95 rendeletnek a „Közigazgatási intézkedések és szankciók” címet viselő II. címében foglalt 4. cikke a következésképpen rendelkezik:

„(1) Főszabályként minden szabálytalanság a jogtalanul megszerzett előny elvonását vonja maga után:

– tartozás tárgyát képező vagy jogtalanul kapott összegek utáni fizetési vagy visszafizetési kötelezettség formájában,

[...].

(2) Az (1) bekezdésben említett intézkedések alkalmazása a megszerzett előny, valamint – megfelelő rendelkezés esetében – az általán alapján meghatározható kamat elvonására korlátozódik.

[...]

(4) Az e cikkben előírt intézkedések nem minősülnek szankciónak.”

Az 1605/2002 rendelet

- 7 Az 1605/2002 rendelet első részében található IV. címe „A költségvetés végrehajtása” címet viseli. E IV. cím 2. fejezete a költségvetés végrehajtásának módszereire vonatkozik. E fejezetben található e rendelet 53–57. cikke. A rendelet 53. cikke ekképpen rendelkezik:

„A Bizottság a költségvetést az 53a–53d. cikkben foglalt rendelkezéseknek megfelelően, az alábbi módok valamelyikén hajtja végre:

- a) centralizált alapon;
- b) megosztott vagy decentralizált igazgatással;
- c) nemzetközi szervezetekkel való közös igazgatással.”

- 8 Az említett rendelet 53b. cikke értelmében:

„(1) Amennyiben a Bizottság megosztott irányításban hajtja végre a költségvetést, úgy a végrehajtási feladatokat a tagállamokra ruházza át. A módszer különösen a második rész I. és II. címében említett fellépések esetében alkalmazandó.

(2) A tagállamok – a vonatkozó ágazati szabályozások kiegészítő rendelkezéseinek sérelme nélkül, valamint a megosztott igazgatásban annak biztosítása érdekében, hogy a pénzüsszegeket az alkalmazandó szabályokkal és elvekkel összhangban használják fel – meghoznak valamennyi, a Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméhez szükséges jogalkotási, szabályozási, igazgatási vagy egyéb intézkedést. E célból különösen a következőket teszik:

[...]

- c) visszaszerzik a szabálytalanságok vagy hibák eredményeképpen tévesen kifizetett, helytelenül felhasznált vagy elveszett pénzeszközöket;

[...]

Ebből a célból a tagállamok [...] ellenőrzéseket tartanak, valamint hatékony és eredményes belső ellenőrzési rendszert működtetnek. Szükség esetén és adott esetben bírósági eljárásokat kezdeményeznek.

[...]”

- 9 Az 1605/2002 rendelet 53b. cikkét 2013. december 31-től hatályon kívül helyezte az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról és az 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. október 25-i 966/2012/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 298., 1. o.) 212. cikke.

A 2004/904 tanácsi határozat

- 10 A 2004/904 határozat „Elszámolások ellenőrzése és a tagállamok pénzügyi kiigazításai” című 25. cikke értelmében:

„(1) Az Európai Unió általános költségvetésének végrehajtására vonatkozó bizottsági kötelezettségek sérelme nélkül, első fokon a tagállamok a felelősek az fellépések pénzügyi ellenőrzéséért. Ebből a célból az általuk meghozandó intézkedések magukban foglalják:

[...]

b) szabálytalanságok megakadályozása, felfedése, kijavítása, és ezekről a Bizottság értesítése a szabályoknak megfelelően, továbbá a Bizottság tájékoztatása a közigazgatási és bírósági eljárásokról;

[...]

(2) Szabálytalanság megállapítása esetén a tagállamok megteszik a szükséges pénzügyi kiigazításokat, figyelembe véve, hogy egyedi vagy rendszeresen előforduló szabálytalanság történt-e. A tagállamok által tett kiigazítások magukban foglalják a közösségi hozzájárulás részben vagy egészben való megszüntetését, és amennyiben az összeg nem kerül visszafizetésre az adott tagállam által engedélyezett időre, akkor késedelmi kamatot kell fizetni a 26. cikk (4) bekezdésében megállapított kamatlábon.

[...]”

- 11 E határozat „Címzettek” című 32. cikke kimondja:

„Az Európai Közösséget létrehozó szerződésnek megfelelően e határozat címzettjei a tagállamok.”

A 2006/399/EK bizottsági határozat

- 12 A Bizottság az Európai Menekültügyi Alap által társfinanszírozott, a tagállamokban végrehajtott fellépések keretén belüli kiadások támogathatósága tekintetében a 2004/904/EK tanácsi határozat alkalmazása részletes szabályainak megállapításáról szóló, 2006. január 20-i 2006/399/EK határozatában (HL L 162., 1. o.) elfogadta az említett kiadások támogathatóságának feltételeit.
- 13 Közelebbről a 2006/399 határozat mellékletének 6. szabálya értelmében csak olyan költségek támogathatók, amelyek ténylegesen felmerültek, a kedvezményezett által tett kifizetésekkel összhangban vannak, a kedvezményezett könyvelésébe vagy adózási dokumentumaiba bekerültek, azonosíthatók és ellenőrizhetők. A kedvezményezettek által végzett kifizetéseket főszabályként kifizetett számlákkal kell alátámasztani. Ha erre nincs mód, e kifizetéseket számviteli vagy hasonló bizonyító erejű dokumentumokkal kell igazolni.

A holland jog

- 14 A közigazgatási jogról szóló általános törvény (Algemene wet bestuursrecht, a továbbiakban: Awb) 4:49. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A közigazgatási hatóság a támogatás megállapításáról szóló határozatot visszavonhatja, vagy a kedvezményezett terhére módosíthatja, ha:

- a) olyan tény vagy körülmény merül fel, amelyről a támogatás megállapításakor ésszerűen nem lehetett hivatalos tudomása, és amelynek ismeretében a támogatást a határozatban alacsonyabb összegben kellett volna megállapítani;
- b) a támogatás megállapítása téves volt, és a kedvezményezett erről tudott vagy tudnia kellett volna;
- c) a kedvezményezett a támogatás megállapítását követően nem teljesítette a támogatáshoz kapcsolódó kötelezettségeket.”

- 15 Az Awb 4:57. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„A közigazgatási hatóság visszakövetelheti a jogtalanul kifizetett támogatások összegét.”

- 16 Az Európai Menekültügyi Alap végrehajtási kerete Hollandiában, a 2005–2007. évekre vonatkozó többéves program (Uitvoeringskader Europees Vluchtelingenfonds Nederland, Meerjarenprogramma 2005–2007, a továbbiakban: nemzeti végrehajtási keret), amelyet a 2006/399 bizottsági határozat alapján fogadtak el, a 2.1 pontjában akként rendelkezik, hogy a kedvezményezett felel az adatok nyilvántartásba vételéért, valamint a projekt átlátható és ellenőrizhető dokumentációjáért.

- 17 A nemzeti végrehajtási keret „pénzügyi hatóság” címet viselő 2.2 pontja a támogatható költségek részletes szabályai kapcsán a 2006/399 határozatra utal.

Az alapeljárás tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 18 A Somvao az Amszterdamban és környékén élő szomáli közösség javára tevékenységet végző egyesület. 2005. augusztus 18-án a Somvao támogatási kérelmet nyújtott be a „Tesfa Himilo II” elnevezésű, a menekültek segítésére irányuló projektre (a továbbiakban: projekt), amelyet 2005. május 1-jétől 2008. május 30-ig terjedő időszakra terveztek. A projekt végrehajtása során a Somvao együttműködött a szintén amszterdami székhelyű etióp szervezettel, a Stichting Dirrel. A projekt az etiópok és a szomáliak holland társadalomba való beilleszkedésének és abban való részvételének elősegítését célozta, többek között a fiatalok, nők és idősek társadalmi és szakmai beilleszkedésére vonatkozó sajátos programok kidolgozása és kínálása révén.

- 19 A 2006. április 27-i határozattal a Staatssecretaris az Európai Menekültügyi Alapból a Somvao projektjének első szakaszára 199 761,00 euró összegű támogatást ítelt meg, amely megfelel a támogatható költségek 45%-ának.

- 20 A támogatás nyújtására vonatkozó feltételeket illetően a Staatssecretaris 2006. április 27-i határozata az európai alapnak a hollandiai menekültek javára szóló nemzeti végrehajtási keretére hivatkozott.

- 21 A végső elszámolás benyújtását követően a támogatást a 2007. július 27-i határozat az említett összegben határozta meg. A kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy ezen összeg meghatározásához a Staatssecretaris egyrészt beérte azokkal az adatokkal, amelyeket a projekt első szakaszára vonatkozó támogatás megállapítására irányuló kérelemben közöltek, másrészt pedig nem ellenőrizte a projekt minden dokumentumát.

- 22 2009. februárban egy könyvvizsgáló társaság a Bizottság megbízásából a támogatás felhasználásának jogszerűségére irányuló vizsgálatot folytatott le, amelynek során megvizsgálták a Somvao által a projekttel kapcsolatban benyújtott költségelszámolásokat. A Somvao észrevételeinek figyelembevételét követően a könyvvizsgáló társaság 2009. október 6-án megállapította, hogy a Somvao által előadott költségtételek és elszámolások nagy része, különösen a személyzeti költségek nem igazolhatók nyilvánvaló és elfogadható módon, így 188 675,87 euró összeget jogalap nélkül fizettek ki támogatásként.
- 23 A végső vizsgálati jelentés alapján a Staatssecretaris a 2009. november 12-i határozattal módosította a támogatást megállapító, 2007. július 27-i határozatot: a támogatást 11 085,13 euróra csökkentette, és elrendelte a túlfizetés, azaz a 188 675,87 euró összeg visszatérítését.
- 24 Miután a Staatssecretaris 2010. május 31-én a Somvao panaszát követően fenntartotta a 2009. november 12-i határozat hatályát, az említett egyesület keresetet nyújtott be a Rechtbank Amsterdamhoz a Staatssecretaris 2009. november 12-i határozatával szemben. E bíróság 2011. szeptember 22-i ítéletében megalapozatlannak ítélte a keresetet. Közelebbről e bíróság megállapította, hogy bár a nemzeti jog alapján a Staatssecretaris hatásköre nem terjed ki arra, hogy az általa nyújtott támogatás összegét a Somvao terhére kiigazítsa, a 2004/904 határozat 25. cikkének (2) bekezdése alapján köteles volt ezen összeget kiigazítani.
- 25 A Somvao ezen ítélettel szemben a Raad van State-nak az Afdeling Bestuursrechtspraakja (közigazgatási kollégium) elé terjesztett fellebbezést.
- 26 A Raad van State szerint a projekt megfelelő könyvelésére vonatkozó kötelezettségnek a Staatssecretaris által megállapított megsértése a 2988/95 rendelet 1. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szabálytalanságnak minősül. A Rechtbank Amsterdamhoz hasonlóan a kérdést előterjesztő bíróság is úgy véli, hogy az a tény, hogy a Somvao nem vezetett átlátható könyvelést, nem minősül az Awb 4:49. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontjában felsorolt egyik olyan esetnek sem, amely alapján a közigazgatási hatóság a támogatást megállapító határozatot a kedvezményezett terhére visszavonhatná vagy módosíthatná, mivel a projekt megfelelő könyvelésének hiánya olyan körülmény, amelyről a Staatssecretarisnak tudomással kellett volna bírnia, amikor a szóban forgó támogatást megállapították. A Raad van State arra a következtetésre jut, hogy a támogatást módosító és annak visszafizetését elrendelő határozatnak nincs belső jogi jogalapja.
- 27 Következésképpen e bíróságban felmerül a kérdés, hogy az uniós jogra lehet-e jogilag alapozni a már megítélt támogatás összegét csökkentő és a jogtalanul felvett összegek visszafizetését elrendelő határozatot abban az esetben, ha olyan szabálytalanságokat állapítanak meg, mint amelyek a hozzá terjesztett ügyben felmerültek. Pontosabban az a kérdés merül fel, hogy a 2988/95 rendelet 4. cikke, az 1605/2002 rendelet 53b. cikke (2) bekezdésének bevezető fordulata és c) pontja, vagy a 2004/904 határozat 25. cikkének (2) bekezdése képezheti-e az Európai Menekültügyi Alapból nyújtott támogatást csökkentő és e támogatás nagy részének visszafizetését elrendelő határozat jogalapját.
- 28 A kérdést előterjesztő bíróság a 4253/88 rendeletet érintő Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening és társai ítéletre (C-383/06–C-385/06, EU:C:2008:165), illetve a Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre ítéletre (C-465/10, EU:C:2011:867) támaszkodva kifejti, hogy ezen ítéletekből levezethető, hogy az Unió pénzügyi érdekeinek védelmére irányuló általános szabály nem képezheti a támogatás csökkentő és a visszafizetését elrendelő határozat jogalapját. Kizárólag valamely különös szabály szolgálhat ilyen határozat jogalapjául. Ebből a kérdést előterjesztő bíróság szerint az következne, hogy a 2988/95 és az 1605/2002 rendelet nem szolgálhat a támogatást csökkentő, illetve a visszafizetését elrendelő határozat jogalapjául.

- 29 Egyébiránt a kérdést előterjesztő bíróság kétli, hogy a 2004/904 határozat 25. cikkének (2) bekezdése a megítélt támogatást csökkentő határozat jogalapjául szolgálhat, mivel a 2004/904 határozat, amelyet kizárólag a tagállamoknak címeztek, önmagában nem keletkeztethet magánszemélyeket terhelő kötelezettségeket.
- 30 E körülmények között a Raad van State felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:
- „1) A [2988/95] rendelet 4. cikke, vagy az [1605/2002] rendelet 53b. cikke (2) bekezdésének bevezető fordulata és c) pontja jogalapul szolgál-e azon határozathoz, amelyben a nemzeti hatóságok az Európai Menekültügyi Alapból eredő, már megállapított támogatást a kedvezményezett terhére kiigazítják, és vele azt visszafizettetik?
- 2) A [2004/904] határozat 25. cikkének (2) bekezdése jogalapul szolgálhat-e azon határozathoz, amelyben a nemzeti hatóságok az Európai Menekültügyi Alapból származó, már megállapított támogatást a kedvezményezett terhére kiigazítják, és vele azt visszafizettetik anélkül, hogy ehhez nemzeti jogi felhatalmazásra lenne szükség?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 31 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 2988/95 rendelet 4. cikkét vagy az 1605/2002 rendelet 53b. cikke (2) bekezdésének bevezető fordulatát és c) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy belső jogi jogalap hiányában e rendelkezések valamelyike jogalapot szolgáltat az Európai Bizottság és a tagállamok megosztott irányítása keretében az Európai Menekültügyi Alapból nyújtott támogatást a kedvezményezett terhére kiigazító és annak egy részét vele visszafizettető, a nemzeti hatóságok által hozott határozathoz.
- 32 Ami a 2988/95 rendeletet illeti, emlékeztetni kell arra, hogy az 1. cikkének (1) bekezdése értelmében e rendelet az uniós joggal kapcsolatos szabálytalanságok esetére egy keretszabályozást alakít ki az egységes ellenőrzések, a közigazgatási intézkedések, továbbá szankciók tekintetében, amelynek célja e rendelet harmadik preambulumbekkezdéséből következően az Unió pénzügyi érdekeire nézve hátrányos cselekményekkel szemben minden területen való fellépés (lásd ebben az értelemben: FranceAgriMer-ítélet, C-670/11, EU:C:2012:807, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Cruz & Companhia ítélet, C-341/13, EU:C:2014:2230, 43. pont).
- 33 A 2988/95 rendelet negyedik preambulumbekkezdéséből ugyanis kitűnik, hogy az Unió pénzügyi érdekei ellen irányuló csalásokkal szembeni küzdelem eredményessé tétele érdekében az uniós politikák által érintett összes területen egységes jogi keretet kell létrehozni. Ezenkívül ugyanezen rendelet ötödik preambulumbekkezdése szerint a szabálytalan magatartásról és az ahhoz kapcsolódó közigazgatási intézkedésekről és szankciókról a 2988/95 rendelettel összhangban az ágazati szabályok rendelkeznek. Az uniós jogalkotó a 2988/95 rendelet elfogadásával számos általános elvet fektetett le az uniós jog megszegésével elkövetett szabálytalanságok ellenőrzési és szankciórendszerében, és megköveteli, hogy általában valamennyi ágazati rendelet tiszteletben tartsa ezeket az alapelveket (FranceAgriMer-ítélet, EU:C:2012:807, 42. és 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 34 A 2988/95 rendelet tehát minden olyan helyzet szabályozására szolgál, amely az e rendelet 1. cikkének értelmében vett „szabálytalanságra” vonatkozik, vagyis az uniós jog valamely rendelkezésének egy gazdasági szereplő általi, annak cselekménye vagy mulasztása útján történő olyan megsértésére, amelynek eredményeként az Unió általános költségvetése vagy az általa kezelt költségvetések kárt

szenvednek vagy szenvednének, akár közvetlenül az Unió nevében beszédett saját forrásokból származó bevétel csökkenése vagy kiesése révén, akár indokolatlan kiadási tételek miatt (FranceAgriMer-ítélet, EU:C:2012:807, 44. pont).

- 35 Ahogy azt a 2988/95 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének első francia bekezdése előírja, főszabályként minden szabálytalanság a jogtalanul megszerzett előny elvonását vonja maga után, különösen a tartozás tárgyát képező vagy jogtalanul kapott összegek utáni fizetési vagy visszafizetési kötelezettség formájában (FranceAgriMer-ítélet, EU:C:2012:807, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 36 A szabálytalan gyakorlat révén jogalap nélkül szerzett előny visszafizetésének kötelezettsége kapcsán a Bíróság a korábbiakban már kimondta, hogy e kötelezettség nem szankció, hanem csupán annak a megállapításnak az egyszerű következménye, hogy az uniós szabályozásból származó előny megszerzéséhez szükséges feltételeket nem teljesítették, mely jogalap nélkülivé teszi a szerzett előnyt (lásd ebben az értelemben: Pometon-ítélet, C-158/08, EU:C:2009:349, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Cruz & Companhia ítélet, EU:C:2014:2230, 45. pont).
- 37 A Bíróság ugyanakkor azt is kimondta, hogy a 2988/95 rendelet arra szorítkozik, hogy az Unió pénzügyi érdekeinek védelme érdekében meghatározza az ellenőrzésre és a szankciókra vonatkozó általános szabályokat. A helytelenül felhasznált pénzüsszegek visszakövetelésének más rendelkezések, vagyis adott esetben ágazati rendelkezések alapján kell történnie (lásd ebben az értelemben: Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre ítélet, EU:C:2011:867, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 38 Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy az olyan intézkedés, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi, meghozható-e az 1605/2002 rendelet 53b. cikke (2) bekezdésének bevezető fordulata és c) pontja alapján.
- 39 Először is emlékeztetni kell arra, hogy az 1605/2002 rendelet 53b. cikkét az 1995/2006 rendelet vezette be az uniós jogba. Jóllehet időközben azt hatályon kívül helyezték, az alapeljárás tényállásának megvalósulása idején alkalmazandó volt.
- 40 Az 1605/2002 rendelet, amelyet többek között az Unió általános költségvetésének elkészítésére és végrehajtására alkalmazandó részletes szabályokat meghatározó költségvetési szabályok elfogadását lehetővé tévő EK 279. cikk, jelenleg EUMSZ 322. cikk, alapján fogadtak el, az 1995/2006 rendelettel módosított 53. cikkének a)–c) pontjában úgy rendelkezik, hogy a Bizottság az általános költségvetést akár centralizált alapon, akár megosztott vagy decentralizált igazgatással, akár nemzetközi szervezetekkel való közös igazgatással hajtja végre.
- 41 Ahogy az az 1605/2002 rendelet IV. címe 2. fejezetének címéből kitűnik, e rendelet 53b. cikke az Unió általános költségvetése végrehajtásának módját a megosztott irányítás területére utalja. Ugyanezen cikk (1) bekezdése értelmében amennyiben a Bizottság együttműködik a tagállamokkal a költségvetés ugyanezen rendelet 53. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett megosztott irányítás szerinti végrehajtása érdekében, a végrehajtási feladatokat a tagállamokra ruházza át.
- 42 Az 1605/2002 rendelet 53b. cikke (2) bekezdésének bevezető fordulata és c) pontja kimondja, hogy a tagállamoknak meg kell hozniuk valamennyi, az Unió pénzügyi érdekeinek védelméhez szükséges jogalkotási, szabályozási, igazgatási vagy egyéb intézkedést, különösen vissza kell szerezniük a szabálytalanságok vagy hibák eredményeképpen tévesen kifizetett, helytelenül felhasznált vagy elvesztett pénzeszközöket.
- 43 Meg kell állapítani, hogy e rendelkezés szövege a 4253/88 rendelet 23. cikke (1) bekezdése harmadik francia bekezdésének szövegéhez hasonló módon van megfogalmazva, ez utóbbi rendelet pedig az 1605/2002 rendelettől eltérően ágazati rendelet.

- 44 A Bíróság a 4253/88 rendelet 23. cikkének (1) bekezdése tekintetében már kimondta, hogy az ilyen rendelkezés a visszaélésből vagy gondatlanságból származó veszteségek visszakövetelésére kötelezi a tagállamokat, anélkül hogy ehhez nemzeti jogi felhatalmazásra szükség lenne. A szóban forgó tagállam által gyakorolt, a jogalap nélkül vagy szabálytalanul nyújtott közösségi pénzeszközök visszakövetelésének célszerűségére vonatkozó bármiféle mérlegelési jogkör összeegyeztethetetlen lenne az említett visszatérítési kötelezettséggel (lásd ebben az értelemben: *Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre* ítélet, EU:C:2011:867, 34 és 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 45 Az 1605/2002 rendelet 53b. cikke (2) bekezdése bevezető fordulatának és c) pontjának egyértelmű és feltétel nélküli szövegét sem lehet úgy értelmezni, hogy az mérlegelési mozgásteret enged a tagállamoknak a tekintetben, hogy a megállapított szabálytalanságokkal kapcsolatban végezzenek-e pénzügyi kiigazításokat.
- 46 Így az uniós jogalkotó azzal, hogy a 2988/95 rendelet 4. cikkének és a 4253/88 rendelet 23. cikkének hatálybalépését követően az 1605/2002 rendelet 53b. cikkének elfogadása mellett döntött, az általános szabályozásban a tagállamok arra vonatkozó kötelezettségét kívánta létrehozni, hogy amikor a költségvetést megosztott irányításban hajtják végre, pénzügyi kiigazítást végezzenek – nevezetesen a visszaélésből vagy gondatlanságból származó veszteségeket követeljék vissza –, nemcsak anélkül, hogy ehhez nemzeti jogi felhatalmazásra szükség lenne, hanem anélkül is, hogy ágazati szabályozás elengedhetetlen lenne.
- 47 Ezen értelmezést erősíti az a tény, hogy ezen 53b. cikk (2) bekezdése – a bevezető fordulata szerint – „a vonatkozó ágazati szabályozások kiegészítő rendelkezéseinek sérelme nélkül [...]” alkalmazandó. A „séreلمe nélkül” kifejezés éppen azt jelzi, hogy az említett 53b. cikk önmagában elegendő. Ugyanígy a „kiegészítő” melléknév, amely az ágazati szabályozásokra vonatkozik, azt jelzi, hogy, ha ilyen létezik, az nem helyettesíti, hanem mindössze kiegészíti az 1605/2002 rendelet 53b. cikkét.
- 48 E cikk más olvasata azzal a hatással járna, hogy megfosztaná az 1605/2002 rendeletet a hatékony érvényesüléstől, és ártana az Unió pénzügyi érdekei védelmének.
- 49 Következésképpen az említett rendelet 53b. cikke (2) bekezdésének bevezető fordulata jogalapot képez a támogatás kedvezményezett terhére való kiigazításához, ha e kiigazítás az Unió pénzügyi érdekeinek védelmét szolgálja. Ugyanígy az említett rendelkezés c) pontja jogalappul szolgál a szabálytalanságok vagy hibák eredményeképpen tévesen kifizetett vagy helytelenül felhasznált pénzeszközök visszaszerzésére irányuló intézkedések elfogadásához.
- 50 Egyébiránt a Bíróság már megállapította, hogy a jogalap nélkül kifizetett összegek visszakövetelése csak a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvének megfelelően történhet (lásd ebben az értelemben: *Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening* és társai ítélet, EU:C:2008:165, 53. pont).
- 51 Így a jogbiztonság elve megköveteli, hogy az uniós szabályozás tegye lehetővé az érdekelték számára az őket terhelő kötelezettség terjedelmének pontos ismeretét (lásd: *ROM-projecten*-ítélet, C-158/06, EU:C:2007:370, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 52 Ami a bizalomvédelem elvét illeti, a Bíróság kimondta, hogy a támogatás kedvezményezettje nem hivatkozhat ezen elvre akkor, ha a támogatás odaítélésének valamely feltételét nem teljesítette (lásd ebben az értelemben: *Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening* és társai ítélet, EU:C:2008:165, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 53 A Bíróság elé terjesztett iratokból kitűnik, hogy az alapeljárásban a támogatást odaítélő 2006. április 27-i határozat feltétele volt, hogy a Somvao tiszteletben tartsa a 2006/399 határozat szabályait, és különösen köteles volt az adatokat nyilvántartásba venni, valamint a projekt átlátható és ellenőrizhető dokumentációjával rendelkezni.
- 54 Ezen elemek alapján a kérdést előterjesztő bíróság feladata értékelni azt, hogy mind a pénzeszközök kedvezményezettjének, mind pedig a nemzeti közigazgatás magatartására figyelemmel a visszatérítési kérelmek esetében tiszteletben tartották-e a jogbiztonság elvét és a bizalomvédelem elvét, ahogy azokat az uniós jog értelmezi.
- 55 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1605/2002 rendelet 53b. cikke (2) bekezdésének bevezető fordulatát és c) pontját úgy kell értelmezni, hogy belső jogi jogalap hiányában e rendelkezés jogalapot szolgáltat a Bizottság és a tagállamok megosztott irányítása keretében az Európai Menekültügyi Alapból nyújtott támogatást a kedvezményezett terhére kiigazító és annak egy részét vele visszafizettető, a nemzeti hatóságok által hozott határozathoz. A kérdést előterjesztő bíróság feladata értékelni azt, hogy mind a pénzeszközök kedvezményezettjének, mind pedig a nemzeti közigazgatásnak a magatartására figyelemmel a visszatérítési kérelmek esetében tiszteletben tartották-e a jogbiztonság elvét és a bizalomvédelem elvét, ahogy azokat az uniós jog értelmezi.

A második kérdésről

- 56 Az első kérdésre adott válasza tekintettel a második kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

- 57 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

A 2006. december 13-i 1995/2006/EK, Euratom tanácsi rendelettel módosított, az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. június 25-i 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet 53b. cikke (2) bekezdésének bevezető fordulatát és c) pontját úgy kell értelmezni, hogy belső jogi jogalap hiányában e rendelkezés jogalapot szolgáltat az Európai Bizottság és a tagállamok megosztott irányítása keretében az Európai Menekültügyi Alapból nyújtott támogatást a kedvezményezett terhére kiigazító és annak egy részét vele visszafizettető, a nemzeti hatóságok által hozott határozathoz. A kérdést előterjesztő bíróság feladata értékelni azt, hogy mind a pénzeszközök kedvezményezettjének, mind pedig a nemzeti közigazgatásnak a magatartására figyelemmel a visszatérítési kérelmek esetében tiszteletben tartották-e a jogbiztonság elvét és a bizalomvédelem elvét, ahogy azokat az uniós jog értelmezi.

Aláírások